

Kunnskapsdepartementet

Vår ref. #/213356

Deres ref.

Oslo, 4. mai 2012

Høringsuttalelse til NOU 2012: 1 Til barnas beste, ny lovgivning for barnehagene

Redd Barna arbeider nasjonalt og internasjonalt for samfunnsendringer gjennom å styrke holdninger, kunnskap og strukturer for gjennomføring og overvåking av barns rettigheter i medhold av FNs barnekonvensjon. Vi arbeider for å styrke barns rettigheter i Norge og overvåker brudd på barnerettighetene, med spesielt fokus på sårbare grupper barn. Redd Barna har fokus på lovgivning, styrking av kompetanse og tverrfaglig samarbeid i det kommunale og statlige tjenestetilbudet.

Redd Barna vil innledningsvis bemerke at vi er fornøyd med utvalgets gjennomgående fokus og vekt på barnets beste i utredningen. Vi vil særlig kommentere forslaget i forhold til barns rett til beskyttelse og barns rett til medvirkning i barnehagen.

Redd Barna mener at det bør være en referanse til FNs konvensjon om barnets rettigheter i formålsbestemmelsen, slik at den generelle referansen til menneskerettighetene presiseres. Barnehagen er en institusjon som spiller en viktig rolle i å oppfylle, respektere og anerkjenne barnerettighetene. På den ene siden handler det om å sikre oppfyllelsen av barnerettighetene i tilknytning til barnehagens praksis for å ivareta barns medvirkning, lek, utvikling, læring og trivsel mens barna er i barnehagen. På den annen side mener vi at en henvisning til barnekonvensjonen også vil tydeliggjøre at barnehagen har en sentral plass i samfunnet for å sikre barns rett til en trygg oppvekst. Redd Barna vil spesielt understreke barnehagens rolle i å ivareta barns grunnleggende beskyttelsesrettigheter gjennom samarbeid og koordinering med barnevernet og øvrige hjelpetiltak rettet mot barn. Dette er nærmere omtalt i kapittel nr.12 om samarbeid mellom barnehage og barnevernet.

Barns rett til beskyttelse

Barn har rett til beskyttelse mot omsorgssvikt, vold og overgrep ifølge barnekonvensjonen artikkel 19 og barneloven § 30. Barnehagene har en sentral rolle i å avdekke omsorgssvikt, vold og overgrep mot barn. Redd Barna etterlyser en egen bestemmelse som tydeliggjør barns beskyttelsesrettigheter og barnehagens rolle for å sikre disse. Barnehagen er en viktig arena for å gi utsatte barn beskyttelse. Dette er etter Redd Barnas skjønn ikke godt nok ivaretatt i den foreslåtte lovteksten, og lovgivningen er viktig for å gjenspeile det.

Barnehagene står for en svært liten andel av meldingene til barnevernet. I 2010 sto de for bare 4 % av meldingene. De yngste barna har et særskilt behov for beskyttelse fordi de er mest sårbare. Ansatte i barnehagene skal på eget initiativ melde til barnevernet dersom de har grunn til å tro at et barn utsettes for omsorgssvikt, mishandling eller seksuelle overgrep.

Etter Redd Barnas syn er paragraf 53 om opplysningsplikt til barnevernet for snever. Ifølge det som står i utredningen og den veilederen som er laget for å styrke samarbeidet, *Til barnets beste – samarbeid mellom barnehagen og barneverntjenesten* har ikke bare barnehagen rollen med å avdekke, men også å samarbeide bra med barnevernet for å være et godt barnevernstiltak. Veilederen gjør rede for hvilke forpliktelser barnehagen og barneverntjenesten har overfor hverandre og foreldrene og hvordan kommunikasjonen mellom dem bør foregå. Dette er av stor betydning for at barnehagen skal være et godt tiltak for det utsatte barnet. Kommunene har et helhetlig ansvar å sørge for at det tilrettelegges i kommunen for denne typen samarbeid. Dette kan også inkludere andre instanser som helsestasjoner, PPT og BUP.

Om barns rett til medvirkning i barnehagen.

Artikkel 12 i FNs konvensjon om barnets rettigheter slår fast at hvert barn har rett til å uttrykke sine synspunkter og bli hørt. FNs komité for barnets rettigheter har, i sin generelle kommentar nr. 12 om barnets rett til å bli hørt (2009), understreket at forestillingen om barnet som rettighetshaver skal være forankret i barnets daglige liv fra det tidligste stadiet av barndommen. Barnekomiteen viser til forskning som dokumenterer at barn kan danne seg egne synspunkter fra de er ganske små, selv om de ikke nødvendigvis er i stand til å uttrykke dem i ord. Komiteen fremhever på bakgrunn av dette at en fullstendig gjennomføring av artikkel 12 forutsetter anerkjennelse av og respekt for ikke-verbale former for kommunikasjon, herunder lek, kroppsspråk, ansiktsuttrykk og tegning og maling, som små barn gjerne viser sin forståelse og sine valg eller preferanser gjennom.

Utvalget vurderer at barnehagelovens gjeldende rettighetsbestemmelse om barns medvirkning har vært viktig for å synliggjøre barns rettigheter i henhold til FNs barnekonvensjon, og foreslår en videreføring av dagens bestemmelse med kun en teknisk endring. Redd Barna deler denne vurderingen, og er helt enige i at bestemmelsen bør videreføres. Vi er videre svært enige med utvalget i at det er ting som taler for et enda sterkere fokus på bestemmelsen og en større innsats for å oppfylle intensjonene bak bestemmelsen. Utvalget viser til kompetanse og tilstrekkelig bemanning som særlig viktig for å kunne oppfylle barns rett til medvirkning på en god måte. Redd Barna mener utvalget her peker på noen helt sentrale utfordringer som må imøtekommes for å sikre reell oppfyllelse av retten til medvirkning for hvert barn i barnehagen. Vi vil i denne sammenheng vise til vår høringsuttalelse til forslaget til forskrift om rammeplan for barnehagelærerutdanning, hvor vi tar til orde for at selve forskriften må inkludere et tydeligere krav til læringsutbytte hva gjelder kunnskap om barns medvirkning. En reell oppfyllelse av barns medvirkning forutsetter at ansatte i barnehagen har tilstrekkelig kunnskap om barns rett til å bli hørt, og kompetanse og ferdigheter som gjør dem i stand til å tilrettelegge for aktiv og reell medvirkning fra alle barn i barnehagen. Videre forutsetter det nok voksne til at hvert barn blir tilstrekkelig sett og hørt uten at det skjer på bekostning av andre barn, og det forutsetter at barnehagen innehar strukturer og rutiner som sikrer at

barns medvirkning i beslutningsprosesser blir en integrert og naturlig del av barnehagens virksomhet.

Med vennlig hilsen
Redd Barna

Janne Raanes
Leder norgesprogrammet

Zoë Øiestad
rådgiver